

دومینیک کولون

و

ادیت پرادا

مُهر در خاور نزدیک و ایران باستان

مترجم

پوریا خدیش

۱۳۹۴

سرشناسه	کولون، دومینیک Dominique, Collon
عنوان و نام پدیدآور	مهر در خاور نزدیک و ایران باستان / دومینیک کولون و ادیت پراد؛ مترجم: پوریا خدیش.
مشخصات نشر	تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	هشت، ۱۶۱ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۲۱-۴۶۰-۸
وضعیت فهرست‌نویسی	فیب
یادداشت	عنوان اصلی: Near Eastern Seals and Cylinder Seals.
یادداشت	چاپ اول: ۱۳۹۴
موضوع	ستون‌های استوانه‌ای سنگی -- خاورمیانه.
موضوع	خاورمیانه -- آثار تاریخی.
شناسه افزوده	خدیش، پوریا، ۱۳۵۵ - مترجم
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۳ م ۹۴۴: ۵۳۴۴ CD
رده‌بندی دیویی	۷۳۷: ۶۰۹۵۶
شماره کتابشناسی ملی	۳۵۵۵۲۵۴

مهر در خاور نزدیک و ایران باستان

نویسندگان: دومینیک کولون و ادیت پرادا

مترجم: پوریا خدیش

چاپ نخست: ۱۳۹۴

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

حروفچینی و آماده‌سازی: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر علمی و فرهنگی کتیبه

حق چاپ محفوظ است.

شرکت انتشارات

علمی و فرهنگی

اداره مرکزی و مرکز پخش: خیابان نلسون ماندلا (افریقا)، چهارراه حقانی (جهان کودک)، کوچه کمان،

پلاک ۲۵؛ کد پستی: ۱۵۱۸۷۳۶۳۱۳؛ صندوق پستی: ۹۶۴۷ - ۱۵۸۷۵؛ تلفن: ۷۱ - ۸۸۷۷۴۵۶۹؛

فکس: ۸۸۷۷۴۵۷۲؛ تلفن: ۲۹ - ۸۸۶۶۵۷۲۸؛ تلفکس: ۴۵ - ۸۸۶۷۷۵۴۴

www.elmifarahangy.ir info@elmifarahangy.ir

آدرس اینترنتی:

www.ketabgostarco.com info@ketabgostarco.com

فروشگاه یک: خیابان انقلاب، روبه‌روی در اصلی دانشگاه تهران؛ تلفن: ۶۶۹۶۳۸۱۵ و ۱۶ - ۶۶۴۰۰۷۸۶

فروشگاه دو: میدان هفت‌تیر، خیابان کریمخان زند، بین قائم مقام فراهانی و خردمند، پلاک ۱۳؛ تلفن: ۷۰ - ۸۸۳۴۳۸۰۶

فروشگاه سه: جمهوری، چهارراه شیخ هادی، نبش رازی، پلاک ۶۹۹

فروشگاه چهار: بزرگراه شهید حقانی، بعد از ایستگاه مترو حقانی، خروجی کتابخانه ملی، کتابخانه ملی

(نمایندگان و فروشگاه دائمی کتاب)

فهرست مطالب

مقدمه مترجم هفت

بخش اول: مهر در خاور نزدیک

پیشگفتار ۲

فصل اول: مهر در خاور نزدیک ۵

نخستین مهرهای مسطح ۹

نگارش و مهرهای استوانه‌ای ۱۰

تحول مهرهای مسطح و استوانه‌ای ۱۳

مهر مسطح در مقایسه با مهر استوانه‌ای ۱۵

فصل دوم: مهر، از عتیقه تا باستان‌شناسی ۱۹

جذابیت‌های عتیقه‌شناختی ۲۰

کاوش‌های باستان‌شناختی ۲۱

مهر، مدرکی مهم از تجارت در عهد باستان ۳۱

فصل سوم: جنس مهرها ۳۵

لاجورد ۳۸

عقیق و عقیق یمانی ۴۳

سنگ آهن ۴۶

ژاسپ سبز ۴۷

۴۷ استاتیت سوخته

۵۱ فصل چهارم: شواهدی از تحول فنی

۵۱ پیش از ۳۰۰۰ پیش از میلاد

۵۳ از حدود ۳۰۰۰ تا ۱۵۰۰ پیش از میلاد

۵۳ از حدود ۱۵۰۰ تا ۱۲۰۰ پیش از میلاد

۵۵ از حدود ۹۰۰ تا ۷۰۰ پیش از میلاد

۵۵ از حدود ۷۰۰ تا ۲۵۰ پیش از میلاد

۵۶ از حدود ۲۵۰ پیش از میلاد تا ۶۵۱ میلادی

۵۷ بزرگ‌نمایی

۵۹ فصل پنجم: نقش مهرها

۵۹ دوره‌های آغازین

۶۰ هزاره سوم پیش از میلاد

۶۶ نیمه اول هزاره دوم پیش از میلاد

۷۰ نیمه دوم هزاره دوم پیش از میلاد

۷۲ هزاره اول پیش از میلاد

۷۳ جنبه‌های دیگری از نقش مهرها

۷۴ تحلیل نقش‌های یک مهر استوانه‌ای

۷۹ فصل ششم: تحولات مطالعات مهرشناسی

۷۹ علایق اولیه به مهرها

۸۰ مهرهای به‌دست‌آمده از کاوش

۸۱ مهرهای تقلبی

۸۳ مطالعات مهرشناسی

بخش دوم: مهرهای ایران باستان

۹۳ مهرهای ایران باستان

۱۳۷ کتاب‌شناسی

۱۴۹ فهرست اعلام

مقدمه مترجم

کتاب پیش رو ترجمه‌ای از دو اثر برجسته در مطالعات مهرشناسی از دو محقق صاحب‌نام این حوزه، دومینیک کولون و ادیت پرادا^۱ است. دومینیک کولون (۱۹۴۰ -) دستیار موزه دار بخش آسیای غربی موزه بریتانیا است. او بارها به کشورهای مختلف خاور نزدیک سفر کرده و در چندین کاوش باستان‌شناسی محوطه‌هایی در عراق، ترکیه، و سوریه مشارکت داشته است. برخی از کتاب‌های او شامل *اثر مهرهای تل عطشانه*^۲ (۱۹۷۵م)، *هنر خاور نزدیک باستان*^۳ (۱۹۹۵م)، و *ملکه شب*^۴ (۲۰۰۶م)، است. کتاب *مهرهای خاور نزدیک* (بخش اول مجلد پیش رو) در سال ۱۹۹۰ میلادی توسط موزه بریتانیا چاپ شده است. ادیت پرادا (۱۹۱۲ - ۱۹۹۴م) متولد وین اتریش یکی از صاحب‌نظران رشته تاریخ هنر بود که با پایان‌نامه‌ای با موضوع هنر مهرسازی دوره اُکد از دانشگاه وین فارغ‌التحصیل گردید. او پس از مدتی تدریس در موزه لوور به امریکا مهاجرت کرد و پس از فعالیت‌های تحقیقاتی در موزه هنری متروپولیتن نیویورک و کویبنزکالج با درجه

1. Dominique Collon and Edith Porada

2. *The seal impressions from Tell Achana / Atalakh*

3. *Ancient Near Eastern Art*

4. *The queen of the night*

استادی به تدریس تاریخ هنر و باستان‌شناسی در دانشگاه کلمبیا پرداخت. از میان انتشارات پرشمار او می‌توان به کتاب‌های *اثر مهرهای نوزی*^۱ (۱۹۴۷م)، *هنر ایران باستان*^۲ (۱۹۶۵م)، و *هنر کهن در مهرها*^۳ (۱۹۸۰م) اشاره کرد.

در حوزه مطالعات باستان‌شناسی ایران یکی از بخش‌هایی که کمابیش مغفول مانده مطالعات مهر و مهرشناسی است. شمار مقالات و متون فارسی مرتبط با مهرشناسی بسیار اندک و عمدتاً منحصر به یک دوره و منطقه است. همان‌گونه که خواننده در این کتاب خواهد دید اما بخش مهمی از دانسته‌های جهانی در زمینه تحول هنر مهرسازی خاور نزدیک از محوطه‌هایی درون خاک ایران و به‌ویژه محوطه شوش به دست آمده است. بخش اول این کتاب مطالعه جامع و موجزی از اصول و قواعد حاکم بر مهرسازی خاور نزدیک است که با مثال‌های تصویری فوق‌العاده‌ای همراه شده است. خواننده به‌ویژه در این بخش با عمق مطالعات مهرشناسی آشنا شده و به نگرشی از چگونگی کسب اطلاعات از این دست‌ساخته‌های مینیاتوری دست خواهد یافت. در بخش دوم نیز به طور عام مهر و اثر مهرهای به‌دست‌آمده از ایران بررسی شد و سبک‌های موجود در مناطق و دوره‌های مختلف ایران تشریح می‌شود. متن بخش دوم از *دایرةالمعارف ایرانیکا* برگرفته شده و فقط چند سطر آن بنا به اقتضای موجود بی آن که به اصل اثر آسیبی برسد حذف شده است. عنوان این بخش نیز از «مهرهای استوانه‌ای» به «مهرهای ایران» تغییر یافته است، چرا که مؤلف در این نوشتار هم به مهرهای مسطح و هم مهرهای استوانه‌ای ایران پرداخته است. مترجم در این کتاب از راهنمایی‌ها و نظرات ارزشمند دکتر کمال‌الدین نیکنامی و دکتر علیرضا جعفری‌زند بهره برده است.

1. *Seal Impressions of Nuzi*

2. *Art of Ancient Iran*

3. *Ancient Art in Seals*